УДК 330.341.1

Марина Тонюк,
канд. екон. наук, доцент кафедри економіки та підприємництва,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»,
tonyukkneu@ukr.net
Анна Мюллер,
студентка 2 курсу факультету маркетингу,
anutamuller77@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ВЕНЧУРНОГО ФІНАНСУВАННЯ СТАРТАПІВ В УКРАЇНІ

FEATURES OF STARTUP VENTURE FINANCING IN UKRAINE

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ВЕНЧУРНОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ В УКРАИНЕ

Анотація. В роботі здійснено дослідження особливостей венчурногоінвестування стартапівУкраїни. Виявлені основні тенденції та проблеми венчурного фінансування бізнесу в Україні в умовах сьогодення; розглянуто найважливіші аспекти для розуміння специфіки створення, існування і успішного виходу на ринок бізнесу в Україні а також обґрунтована доцільність проведеного дослідження і зроблені висновки про сучасний стан.

Abstract. In this work, the study of peculiarities of venture capital investment of Ukrainian start-ups was carried out. The main tendencies and problems of venture financing of business in Ukraine for the moment were revealed; the most important aspects for understanding the specifics of the creation were considered, existence and successful entry into the business market in Ukraine, as well as substantiated the feasibility of the study and made conclusions about the current state.

Аннотация. В работе проведено исследование особенностей венчурного инвестирования стартапов Украины. Выявлены основные тенденции и проблемы венчурного финансирования бизнеса в Украине на данный момент; рассмотрены важнейшие аспекты для понимания специфики создания, существования и успешного выхода на рынок бизнеса в Украине, а также обоснована целесообразность проведенного исследования и сделаны выводы о современном состоянии.

Бізнесмен-початківець в Україні немає достатнього рівня знань і фінансової освіти та зустрічається з рядом проблем, однією з яких є пошук фінансів для свого майбутнього проекту. Вирішенням цих проблем є венчурне інвестування. Це взаємовигідне співробітництво з метою отримання прибутку, де інвестор на початкових етапах розвитку контролює діяльність підприємства та допомагає з виходом на світовий ринок.

Венчурний капітал – кошти інвестиційних фондів чи фірм, які займаються наданням фінансової допомоги для розвитку стартапів. Українські інвестори не бажаючи ризикувати вкладають свої кошти в традиційні та розвинені галузі, відкидаючи інноваційні високо ризиковані проекти. Саме тому в Україні венчурні фонди знаходяться на початковій стадії розвитку, на відміну від Сполучених Штатів Америки, де розвиток відбувся. Основними сферами українського венчурного інвестування є будівництво, торгівля, готельний і туристичний бізнес, переробка сільськогосподарської продукції, страхування, інформатизація. Для підтримки інвесторів була створена Українська Асоціація Інвестиційного Бізнесу (УАІБ) яка є недержавною некомерційною організацією та об'єднує усі компанії з управління активами в Україні. На сьогодні це єдина в Україні саморегульована державна організація, якій держава делегувала частку своїх повноважень.

Структура джерел венчурного капіталу кожної окремої країни має свою особливість, що є наслідком специфіки законодавства та норм, прийнятих у фінансовій сфері.

Для формування інвестиційних фондів та нагромадження венчурного капіталу використовують такі джерела: кошти інвесторів, страхових компаній, банків, інвестиційних інститутів, пенсійних фондів, різних урядових агентств і міжнародних організацій. В розвинених країнах інвестори венчурних фондів мають ряд переваг, що стимулює їх вкладати

капітал. ICI надають певні податкові стимули та дозволяють проводити кредитування власних проектів за рахунок фонду.

*Таблиця 1.*Рейтинг країн за кількістю стартапів [2]

Місце в рейтингу	Країна	Кількість стартапів
1	США	46468
2	Індія	6111
3	Великобританія	4888
4	Канада	2469
5	Індонезія	2039
6	Німеччина	1978
7	Франція	1389
8	Австралія	1348

Базисом створення нового стартап-проекту являється хороша новаторська ідея, тому «свіжі» і незвичайні ідеї і рішення – об'єкт пильної уваги з боку більшості підприємців. При цьому, коштів на їх придбання, як правило, не жаліють. Частіше за все лише задум, що не має матеріального втілення, а існує лише на папері або на словах (план стартапу), може коштувати дуже дорого. Творець будь-якого товару або послуги – першопроходець в своїй області, інакше він не стане успішним стартапером або не зможе помітно модифікувати вже існуючий продукт. Наступним фактором успіху або провалу ідеї вважається її актуальність, тобто наскільки вона необхідна в даний момент часу потенційному споживачеві. Бувають випадки, коли ідея незвичайна і нова, але користі абсолютно не приносить і не викликає інтересу покупця. В якості прикладу даного підходу до ведення підприємницької діяльності можна назвати наступні бренди: соціальні мережі Linkedin і Facebook; відеохостинги YouTube і Vimeo. Саме нове і корисне завжди захоплює, а висока вартість - не перешкода .

Успішний розвиток стартапів прямо пов'язаний з віком стартаперів. Зазвичай середній вік підприємців-новаторів – двадцять п’ять років. Саме вони надзвичайно захоплені своєю ідеєю і справою, до того ж, їх відрізняє наполеглива праця, інакше всі зусилля і спроби будуть марні.

Гарно підібрана команда – також запорука майбутнього успіху стартап-проекту. Важливий взаємозв'язок ділових партнерів по проекту, їх взаємодоповнюваність. Ідеальним вважається партнерство, в рамках якого один займається плануванням, в другий - налагодженням зв’язку; один розробляє продукт, а другий його реалізує тощо.

Можна навести наступні особливості венчурного фінансування:

- інвестування на початкових стадіях проекту;
- невелика частка в капіталі компанії (при чому дана частка зазвичай менша за контрольний пакет акцій);
- венчурний фонд приймає участь в управлінні;
- диверсифікація ризиків.

Зазвичай термін венчурної інвестиції триває 3-5 років. В деяких особливих випадках даний термін може бути продовжений до 7-8 років.

Проблеми розвитку венчурного фінансування стартапів в Україні:

- слабкий захист інтелектуальної власності;
- недовіра до інноваційних проектів;
- небажання інвесторів здійснювати вкладення у високо ризиковані проекти;
- невеликий капітал венчурних фондів
- відсутність законодавчої бази та тіньова економіка.

Щоб вирішити ці проблеми необхідно створити привабливі умови для розвитку в Україні високо ризикового інвестування, розробити спеціальну систему мотивації з боку держави для створення венчурних фондів та компаній. Проводити постійний моніторинг стану справ в інноваційній сфері, посилити захист прав інтелектуальної власності, забезпечити належну

інформаційну підтримку венчурних інвесторів з високим рівнем якості та достовірності інформації, що надається. Важливим питанням є пропагування відповідної культури венчурного бізнесу, тобто потрібно звертати увагу на підготовку висококваліфікованих фахівців у цій сфері і створювати позитивний імідж цього типу фінансування.[3]

Стартапи завжди пов'язані з ризиком: для інвестора ризик полягає у втраті вкладених коштів, а для стартапера – у можливості неефективності стартапу. Венчурні компанії, як інвестори, сподіваються на високий рівень доходу від інвестування в стартапи, внаслідок чого свідомо ідуть на ризик, фінансуючи їх діяльність. При цьому вони намагаються мінімізувати ризик, закладаючи можливість списання вкладеного капіталу у повному або частковому обсязі. Зазвичай венчурні компанії ставлять вимоги до прибутковості стартапів – приблизно на рівні 50-100% річних. [4]

Отже, венчурне інвестування є важливою умовою інноваційного розвитку та подальшого економічного розвитку держави. Проаналізувавши статистику останніх років можна свідчити про активний розвиток венчурної екосистеми в Україні, що створює передумови для зростання інвестицій в стартапи. Основним фактором, що може призвести до суттєвого збільшення залучення коштів виступає державна підтримка, якої наразі недостатньо. Слід звернути більшу увагу на вирішення даного питання на державному рівні.

Література

1. Офіційний сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу. – Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.uaib.com.ua/analituaib.html
2. Countries / Startup Ranking [Electronic Source]. – Way of access: https://www.startupranking.com/countries
3. Костюк, І. В. Венчурне інвестування: потенційніможливостірозвиткуЕлектронний ресурс. – Режим доступу: http:// www.archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Venu/2011_1/14.pdf.
4. ICO в 3,5 рази вигідніше для блокчейн-стартапів, ніжвенчурніінвестиції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.imena.ua/blog/%D1%96%D1%81%D0%BE-beats-vc/
5. Петренко Л. А. Аналіз найбільш інноваційних компаній світу за рейтингом Forbes / Петренко Людмила Анатоліївна, Приходько Анна Олександрівна // Стратегія економічного розвитку України : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана ; [редкол.: В. А. Верба (голов. ред.) та ін.]. – Київ : КНЕУ, 2018. – Вип. 43. – С. 57–68.
6. Венчурний капітал як джерело фінансування інноваційних процесів[Електронний ресурс]. – Режим доступу:ubs.edu.ua/images/PDF/venchur_plan.pdf
7. Контролінг : навч. посіб. / Г. О. Швиданенко, В. В. Лаврененко, О. Г. Дерев'янко, Л. М. Приходько ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Київ : КНЕУ, 2008. – 257 с.
8. Особливості венчурного інвестування в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.investplan.com.ua/pdf/14_2009/6.pdf
9. Павленко І. А. Інноваційне підприємництво як наукова категорія / І. А. Павленко, Л. А. Петренко // Інвестиції: практика і досвід. – 2014. – № 16. – С. 12–15.
10. Петренко Л. А. Життєві цикли інновацій / Л. А. Петренко // Ефективна економіка [Електронний ресурс] : електр. наук. фах. вид. / Дніпропетр. держ. агр.-екон. ун-т. – Електрон. текст. дані. – Дніпропетровськ, 2012. – № 4. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?op=1&z=1104. – Назва з титул. екрану.
11. Управління ефективністю функціонування і розвитку підприємств [Електронний ресурс] : монографія / [Г. О. Швиданенко, І. М. Рєпіна, В. П. Кукоба та ін.] ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Електрон. текстові дані. – Київ : КНЕУ, 2016. – 397, [3] с. – Назва з титул. екрану.
12. Управління ресурсами підприємства : монографія / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» ; [Г. О. Швиданенко, О. Б. Бутнік-Сіверський, В. П. Кукоба та ін.] ; за заг. ред. Г. О. Швиданенко. – Київ : КНЕУ, 2014. – 424 с.
13. Павленко І. А. Світовий досвід аналізу та моніторингу інноваційного розвитку / І. А. Павленко, Л. А. Петренко // Агросвіт. – 2014. – № 16. – С. 3–12.

14. Новітні тенденції розвитку управління підприємствами : монографія / [О. С. Федонін, Г. О. Швиданенко, В. В. Лаврененко та ін.] ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Київ : КНЕУ, 2011. – 257 с.
15. Управлінський контролінг [Електронний ресурс] : колект. монографія / [Г. О. Швиданенко, О. Б. Бутнік-Сиверський, І. А. Павленко та ін.] ; за заг. ред. Г. О. Швиданенко ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Електрон. текстові дані. – Київ : КНЕУ, 2015. – 156 с. – Назва з титул. екрану.